

Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding

Successen, uitdagingen en belangrijke resultaten in 2016

Kernpunten uit het jaarverslag van de directeur

Deze samenvatting behandelt een kleine selectie van belangrijke activiteiten uit 2016 en biedt op geen enkele wijze een integraal overzicht van alle werkzaamheden en prestaties van het ECDC in 2016.

Raadpleeg voor een gedetailleerde beschrijving van de activiteiten, het werkplan en de organisatorische en administratieve structuren van het ECDC de volledige versie van het jaarverslag

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/annual-report-director-2016.pdf/>

Aanbevolen bronvermelding:

Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding Successen, uitdagingen en belangrijke resultaten in 2016 Kernpunten uit het jaarverslag van de directeur. Stockholm: ECDC; 2017.

ISBN 978-92-9498-139-4

ISSN 2529-6108

doi:10.2900/81148

Catalogusnummer TQ-AX-17-001-NL-N

© Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding, 2017.

Alle foto's © ECDC, behalve iStock: omslag (midden), blz. 4 (rechtsboven), blz. 6 (onder); NIH 3D Print Exchange, National Institutes of Health: blz. 24 (linksboven)

Overneming met bronvermelding is toegestaan.

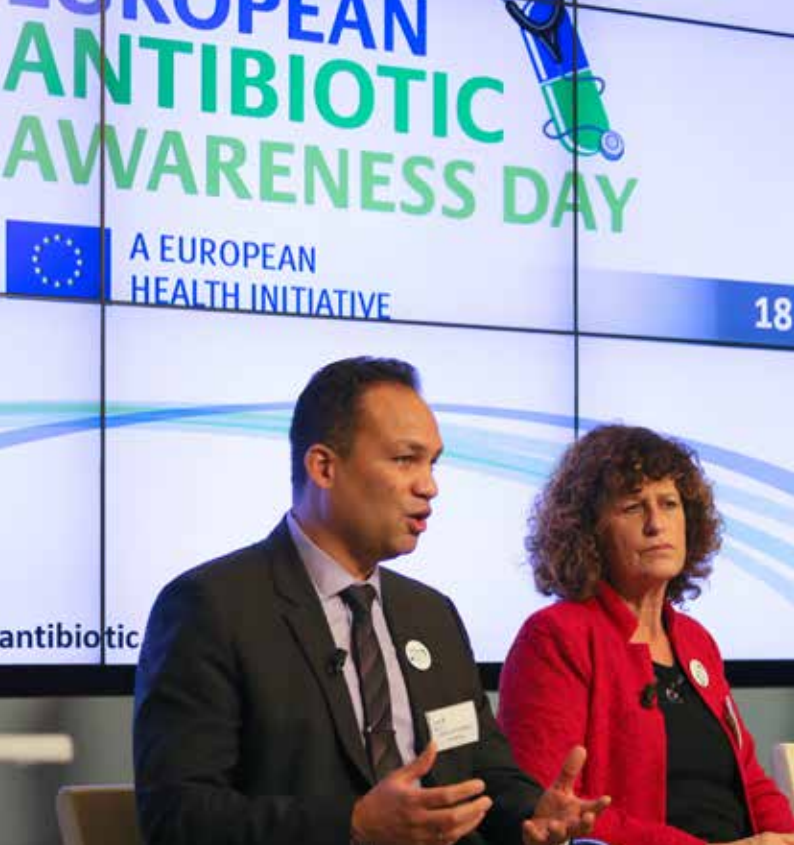
Auteursrechtelijk beschermde afbeeldingen in deze publicatie mogen zonder de uitdrukkelijke toestemming van de auteursrechthouder voor geen ander doel dan deze publicatie worden gebruikt.

Successen, uitdagingen en belangrijke resultaten in 2016

Kernpunten uit het jaarverslag van de directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	5
Toezicht op infectieziekten	7
Bescherming van de volksgezondheid in Europa – ziekteprogramma's van het ECDC	8
Het ARHAI-programma: antimicrobiële resistentie en zorggerelateerde infecties	9
Het EVD-programma: opkomende en door vectoren overdraagbare ziekten	11
Het FWD-programma: via voedsel en water overdraagbare ziekten en zoönosen	13
Het HSH-programma: hiv, seksueel overdraagbare infecties en virale hepatitis	15
Het IRV-programma: influenzavirussen en andere respiratoire virussen	17
Het TB-programma: tuberculose	19
Het VPD-programma: door vaccinatie te voorkomen ziekten	21
Communicatie en training: verspreiden van nieuws, doorgeven van kennis	23
Waakzaamheid: alert op ziekten	25
Het ECDC in cijfers	26

Voorwoord van de voorzitter van de raad van bestuur

In 2016 hebben zich twee belangrijke gebeurtenissen voorgedaan, waarbij het ECDC zeer gewaardeerde ondersteuning heeft verleend aan de Europese Commissie en de lidstaten van de EU.

Ten eerste heeft de plotselinge uitbraak van het zikavirus het ECDC flink beziggehouden, met het monitoren van ziekten, risicobeoordelingen en het ontwikkelen van materialen om op ziekten voorbereid te zijn.

Ten tweede is een uitbraak van salmonellose in meerdere landen ontdekt dankzij nieuwe standaardprotocollen voor sequentieanalyse van het volledige genoom (Whole Genome Sequencing; WGS), waarmee wederom het belang van WGS voor ziektesurveillance is aangetoond. De Europese Commissie en de lidstaten hebben snel tegenmaatregelen getroffen en daarmee een bijdrage geleverd aan de aanzienlijke reductie van salmonellose in Europa.

In 2016 is de raad van bestuur de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen van de raad van bestuur na een externe evaluatie van de werkzaamheden van het ECDC in 2015 blijven volgen. Door deze aanbevelingen in de praktijk te brengen zal het Centrum de aankomende jaren sterker worden.

Ik zou van deze gelegenheid gebruik willen maken om onze voormalige vicevoorzitter, Tiitu Aro, te bedanken voor haar toewijding gedurende de afgelopen vier jaar. Anni-Riitta Virolainen-Julkunen is verkozen tot de nieuwe vicevoorzitter van de raad van bestuur.

Ten slotte zou ik Andrea Ammon willen bedanken, die het Centrum de afgelopen twee jaar met succes heeft geleid en ervoor heeft gezorgd dat de verwachtingen omtrent de output van het Centrum werden waargemaakt en zelfs werden overtroffen. De in dit verslag gepresenteerde resultaten zijn het bewijs van haar succesvol leiderschap.

*Daniel Reynders
voorzitter van de raad van bestuur van het ECDC
24 februari 2017*

Inleiding door de directeur

2016 was voor ons wederom een druk jaar. Het ECDC heeft wetenschappelijke en technische ondersteuning verleend aan de Europese Commissie, het Europees Parlement en de lidstaten van de EU. Laat ik hiervan een voorbeeld geven: in de loop van het jaar heeft het ECDC gereageerd op 41 formele verzoeken van de Commissie, waarvan 19 afkomstig waren van leden van het Europees Parlement.

In 2016 brak het zikavirus uit, hetgeen de volledige aandacht van onze wetenschappers vereiste. Het ECDC heeft enkele risicobeoordelingen van het zikavirus gepubliceerd, samen met de WHO en het Center for Disease Control in de Verenigde Staten (CDC) reisadvies met betrekking tot het zikavirus afgegeven, een gevaldefinitie voor infectie met het zikavirus uitgegeven en maatregelen ter bestrijding van muggen gecontroleerd.

Met de ondertekening van de huurovereenkomst is de verhuizing naar een nieuw gebouw een stap dichterbij gekomen. Daarnaast hebben we de ECDC-werkprogramma's voor 2017 en 2018 opgesteld, de preventie van overdraagbare ziekten in de EU beoordeeld, de Europese infrastructuur op het gebied van microbiologie geëvalueerd, onderzoek gedaan naar de redenen waarom mensen aarzelen zich en of hun kinderen te laten vaccineren en gewerkt aan strategieën voor levenslange vaccinatie.

Het beoordelen van het epidemiologische potentieel van ziekte-uitbraken, zowel in de EU als daarbuiten, is een van de belangrijkste aspecten van de werkzaamheden van het ECDC. Om deze reden heeft het ECDC deelgenomen aan de eerste missie van het onlangs opgerichte European Medical Corps: in mei 2016 zijn deskundigen van het ECDC naar Angola afgereisd om de gevolgen van de uitbraak van gele koorts in Angola voor burgers van de EU te beoordelen.

Het is alweer bijna twee jaar geleden dat ik als waarnemend directeur van het ECDC begon. Ik zou bij dezen mijn dankbaarheid willen betuigen aan de raad van bestuur en het adviesforum voor het in mij gestelde vertrouwen en voor hun niet aflatende steun aan het Centrum.

*Andrea Ammon,
waarnemend directeur van het ECDC
27 februari 2017*

Linksboven en -onder De Europese Antibioticadag van het ECDC wordt dit jaar voor de negende keer georganiseerd. In 2016 ontving het project de Europese Gezondheidsprijs. Middenboven: Missie naar Angola ter beoordeling van de volksgezondheid: Het ECDC heeft in het kader van het European Medical Corps in overleg met de regering van Angola en in nauwe samenwerking met de Wereldgezondheidsorganisatie deelgenomen aan een team van medische experts en deskundigen op het gebied van volksgezondheid.

Toezicht op infectieziekten

Het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC), opgericht in 2005 en gevestigd in Stockholm, is het agentschap van de Europese Unie dat verantwoordelijk is voor het versterken van Europa's verdediging tegen infectieziekten. Het ECDC identificeert, maakt inschattingen van en communiceert over huidige en opkomende bedreigingen voor de volksgezondheid op het gebied van infectieziekten. Het biedt de lidstaten van de Europese Unie tevens ondersteuning bij hun inspanningen op het gebied van paraatheid en reactie. Het Centrum geeft wetenschappelijk advies aan EU/EER-lidstaten en is een betrouwbare informatiebron op alle gebieden die de volksgezondheid aangaan.

Op 31 december 2016 had het ECDC een personeelsbestand van 260 vaste medewerkers die zich bezighouden met ziektesurveillance, uitbraakdetectie, het geven van wetenschappelijke adviezen, informatietechnologie, communicatie en administratie.

In 2016 had het ECDC een kernbudget van 58,36 miljoen euro.

Ziektesurveillance

Een van de belangrijkste kwaliteiten van het ECDC is zijn vermogen om snel te reageren op de veranderende epidemiologie van infectieziekten. Het ECDC gebruikt en onderhoudt drie systemen, waarvan elk essentieel is voor een specifiek aspect van ziektebeheersing: EWRS (systeem voor vroegtijdige waarschuwing voor en reactie op gedetecteerde bedreigingen), EPIS (epidemiologische informatie) en TESSy (ziektesurveillance).

Het systeem voor vroegtijdige waarschuwing en reactie (EWRS) is een vertrouwelijk systeem dat lidstaten en de Europese Commissie in staat stelt informatie te delen en waarschuwingen te versturen over gebeurtenissen op het

gebied van volksgezondheid met mogelijke gevolgen op EU-niveau, en de noodmaatregelen te coördineren die nodig zijn om de volksgezondheid te beschermen. Het systeem wordt sinds 1998 met succes gebruikt en het ECDC is sinds april 2005 op het EWRS aangesloten. Bij de uitbraak van het zikavirus in 2016 heeft het systeem wederom zijn waarde bewezen.

Het systeem voor epidemiologische informatie (EPIS) is een beveiligd elektronisch communicatieplatform dat de internationale uitwisseling mogelijk maakt van epidemiologische gegevens waaruit de eerste tekenen van een uitbraak van infectieziekten kunnen worden afgeleid.

Het Europees surveillancesysteem (TESSy) is een zeer flexibele database voor het verzamelen van ziektegegevens. EU/EER-landen geven regelmatig gegevens over infectieziekten aan het systeem door. Deze worden onder andere gebruikt voor het samenstellen van surveillanceverslagen en voor de interactieve *atlas van surveillancedata voor besmettelijke ziekten* van het ECDC.

Het ECDC steunt bovendien het werk van de Europese Commissie en de lidstaten in het Gezondheidsbeveiligingscomité van de EU, om een constante toestroom van informatie over de laatste ontwikkelingen en de synchronisatie van volksgezondheidsmaatregelen te garanderen.

Linksboven: Een dakloze tuberculosepatiënt bespreekt zijn röntgenfoto met een gezondheidswerker in Parijs. Uit ECDC-casestudy's over maatregelen om tuberculose in kwetsbare groepen onder controle te houden.

Middenboven: Kateřina Konečná (GUE/NGL, Tsjechië), verbindingfunctionaris van het ECDC in de ENVI-commissie bezoekt het Centrum op 14 juni 2016

Rechtsboven: Crisisinterventiecentrum van het ECDC

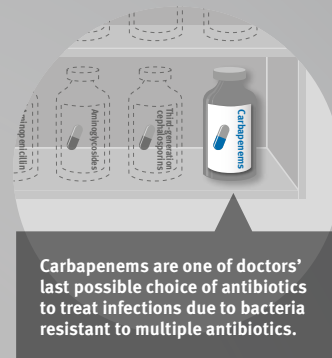
Middenrechts: Josep Jansa, deskundige van het ECDC, ontmoet gezondheidswerkers in Angola

Beneden: Tijgermug nuttigt een maaltijdje bloed

Growing resistance to last-line antibiotics

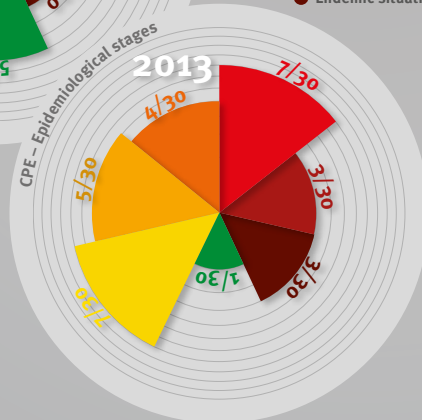
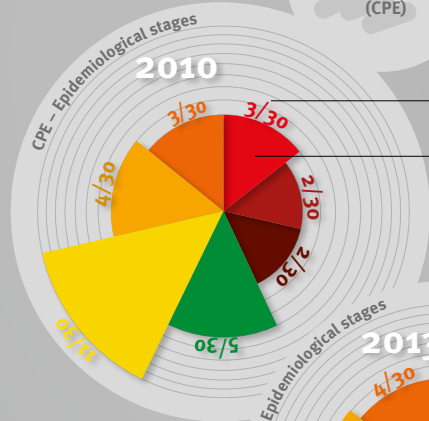
Carbapenems are a major last-line class of antibiotics to treat bacterial infections. The spread of carbapenem-resistant infections is a threat to healthcare and patient safety in Europe as it seriously curtails the ability to cure infections.

Each year, 30 EU/EEA countries report data on antimicrobial resistance to the European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net) and on antimicrobial consumption to the European Surveillance of Antimicrobial Consumption network (ESAC-Net). Both networks are hosted at ECDC. For the first time, 18 countries reported data on *Acinetobacter* spp. to EARS-Net. In addition, experts in 38 European countries participated in the European Survey on Carbapenemase-Producing *Enterobacteriaceae* (EuSCAPE) done for ECDC by the University Medical Centre Groningen, in the Netherlands.

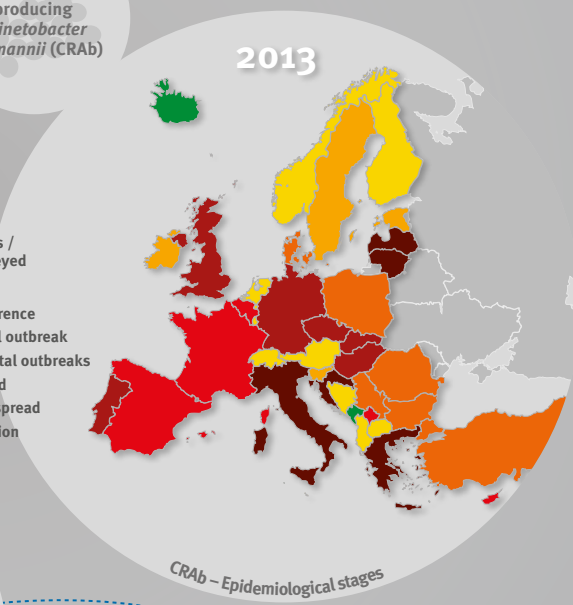

Carbapenemase-producing *Acinetobacter baumannii* (CRAB)

Carbapenem-resistant *Enterobacteriaceae* (CPE)

- No. of countries / countries surveyed
- No case
  - Sporadic occurrence
  - Single-hospital outbreak
  - Sporadic hospital outbreaks
  - Regional spread
  - Inter-regional spread
  - Endemic situation

13/38
countries reported an **uncertain** stage

25/38
countries reported a **certain** stage

Bescherming van de volksgezondheid in Europa – ziekteprogramma's van het ECDC

Het ARHAI-programma: antimicrobiële resistentie en zorggerelateerde infecties

Volgens een studie uit 2016 van wetenschappers van het ECDC is de belasting van zorggerelateerde infecties extreem hoog in Europa. Uit deze studie blijkt dat de gecombineerde gezondheidsbelasting van de zes meest voorkomende soorten zorggerelateerde infecties hoger is dan de totale belasting van de 32 overdraagbare ziekten die in een eerdere studie van het ECDC, de BCoDE-studie, *Burden of Communicable Diseases in Europe 2009–2013* (Belasting van overdraagbare ziekten in Europa 2009–2013), vermeld werden.

Het ECDC heeft in 2016 tevens een verkennend Europees onderzoek uitgevoerd naar enterobacteriën die carbapenemase aanmaken. Uit dit onderzoek, dat gebaseerd is op gegevens van 455 ziekenhuizen uit 36 landen, blijkt dat gemiddeld 1,3 patiënten per 10 000 ziekenhuisopnamen een *K. pneumoniae*- of *E. coli*-infectie hadden die carbapenemase aanmaakte.

In 2016 heeft het ECDC zijn verzameling onlinebronnen voor de preventie en bestrijding van antimicrobiële resistentie en zorggerelateerde infecties verder uitgebreid om het uitwisselen van beste praktijken te verbeteren.

Op 18 november hebben meer dan 40 landen in Europa deelgenomen aan de negende Europese Antibioticadag (EAAD). Er zijn toen nationale evenementen georganiseerd, die ondersteund werden door een campagne voor een verstandig gebruik van antibiotica in EU-lidstaten. Kort daarvoor, op 28 september, had de EAAD op het Europees Gezondheidsforum in Gastein de prestigieuze Europese Gezondheidsprijs gekregen.

Het ECDC is een belangrijke bijdrage blijven leveren aan TATFAR, de Trans-Atlantische taskforce voor antimicrobiële resistentie, die in 2009 is opgericht om de samenwerking tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie op dit gebied te verbeteren.

Links: Infographic van het ECDC over laatstelijnsantibiotica

Zika virus is transmitted to people through the bite of an infected *Aedes* mosquito. But there are other, although rare, modes of transmission.

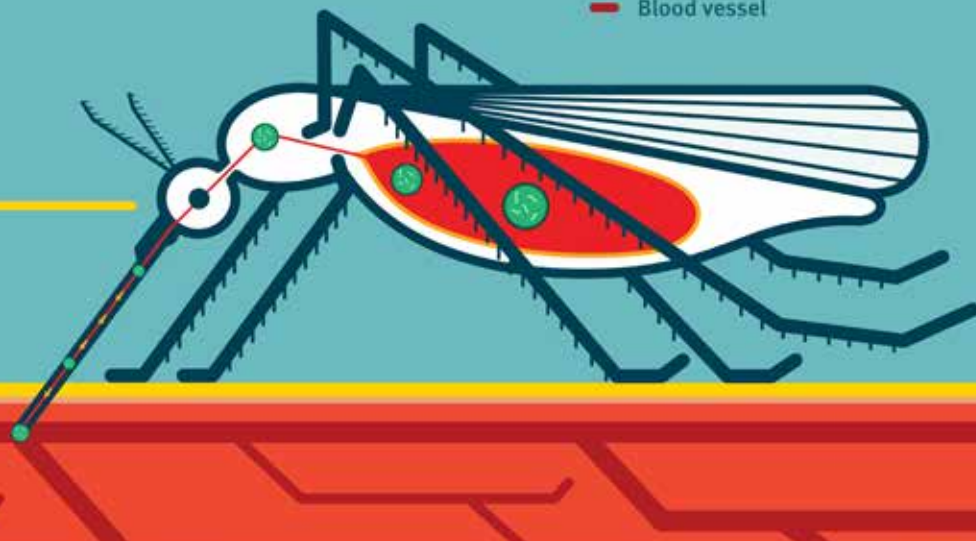
Local transmission could occur in continental Europe during the summer in areas where the tiger mosquito (*Aedes albopictus*) is present – if the Zika virus is imported by travellers.

Mosquito-borne transmission

The mosquito gets infected by biting a person who has the Zika virus in his or her blood. Over the next several days, the mosquito can become infectious and transmit the Zika virus to healthy people by biting them.

Zika virus
Blood vessel

Het EVD-programma: opkomende en door vectoren overdraagbare ziekten

Naarmate het zikavirus zich steeds verder verspreidde, kwam er in het epidemiologisch onderzoek steeds meer aandacht voor ziekten die door muggen worden overgedragen. Maatregelen varieerden van het opstellen van risicobeoordelingen tot het samenstellen van landenclassificaties ten behoeve van reisadvies. In verband met het zikavirus zijn ook andere werkzaamheden uitgevoerd, zoals gevalsdefinities, paraatheidsplannen en een literatuuronderzoek naar vectorbestrijdingsmaatregelen voor *Aedes aegypt* en *Aedes albopictus*.

Een ander onderzoeksgebied richtte zich op de West-Nijlkoorts. Het ECDC is begonnen met de ontwikkeling van een hulpmiddel voor het modelleren van vectorbestrijdingsstrategieën voor West-Nijlkoorts in Europa. De surveillance van West-Nijlkoorts is verder aangescherpt door het toevoegen van realtime data en kaarten aan de online *atlas van surveillancedata voor besmettelijke ziekten* van het ECDC.

De online verspreidingskaarten van muggen, teken en zandvliegen van het ECDC zijn uitgebreid en bestrijken nu alle landen rond de Middellandse Zee.

Ziektesdeskundigen van het ECDC hebben de gevalsdefinitie van de ziekte van Lyme afgerond en aan de Europese Commissie voorgelegd. Ze hebben tevens een aantal mogelijkheden voor de geleidelijke harmonisatie van de bewaking

van de ziekte van Lyme in de EU beoordeeld en hiaten in de huidige systemen vastgesteld.

In mei 2016 is het oude ENIVD-netwerk vervangen door een nieuw netwerk van laboratoria. Het nieuwe netwerk – online slogan: 'EVD LabNet is een gespecialiseerd Europees netwerk van laboratoria voor opkomende virusziekten' – wordt gesubsidieerd door het ECDC en biedt ondersteuning om opkomende vectorziekten in een vroeg stadium op te kunnen sporen en te bevestigen.

EVD LabNet werkt nauw samen met andere EU-initiatieven om overlapping van werkzaamheden te voorkomen. In 2016 heeft het netwerk zich voornamelijk beziggehouden met diagnostiek voor het zikavirus.

Listeria monocytogenes in food in the EU in 2015

3.9%
of ready-to-eat
fish products were
L. monocytogenes positive

2.5%
of ready-to-eat
meat products were
L. monocytogenes positive

1.1%
of cheese were
L. monocytogenes
positive

Source: European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2015, published by EFSA and ECDC in 2016.

Het FWD-programma: via voedsel en water overdraagbare ziekten en zoönosen

Uitbraken van via voedsel en water overdraagbare ziekten en zoönosen zijn over het algemeen moeilijk op te sporen en te volgen. Toen een uitbraak van *salmonella* in meerdere landen tot zorgen bij volksgezondheidsinstanties leidde, hebben deskundigen van het ECDC op het gebied van ziekten die via voedsel worden overgedragen, geholpen een EU-breed samenwerkingsverband op te zetten om de oorzaak van de uitbraak te achterhalen.

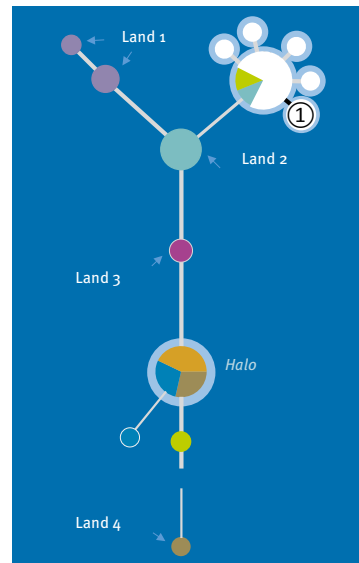
In een vroeg stadium van de uitbraak hebben de deskundigen van de lidstaten en het ECDC twee complementaire methoden gebruikt om de desbetreffende *salmonella*-variant te volgen: sequentieanalyse van het volledige genoom en MLVA (multiple-loci variable-number tandem repeat analysis) is een techniek waarmee een DNA-vingerafdruk kan worden gegenereerd; het wordt gebruikt voor de genetische analyse van bepaalde micro-organismen. Met behulp van sequentieanalyse van het volledige genoom kan de complete DNA-sequentie van een genoom van een organisme op een bepaald moment worden verkregen.

Tijdens de *salmonella*-uitbraak heeft het ECDC aangetoond dat traditionele methoden voor het opsporen van signalen in combinatie met een genetische aanpak het opsporen en onderzoeken van uitbraken van via voedsel en water overdraagbare ziekten aanzienlijk verbetert.

EPIS-FWD, onderdeel van het systeem voor epidemiologische informatie (EPIS), maakt het mogelijk om clusters van moleculaire typering in verschillende landen en uitbraken van via voedsel en water overdraagbare ziekten in een vroeg stadium te ontdekken en te onderzoeken. In 2016 heeft het systeem 47 dringende informatieverzoeken verwerkt. Op dit moment bestaat het platform uit epidemiologen en microbiologen uit 52 landen.

Links: *Listeria monocytogenes* in voedsel, infographic van het ECDC

Het ECDC is nog steeds zeer betrokken bij het ELiTE-project, dat baanbrekend werk blijft verzetten om de moleculaire epidemiologie van listeriose te begrijpen.

Boven: Minimaal opspannende bomen visualiseren de genetische relaties tussen isolaten (culturen van micro-organismen, die ten behoeve van het onderzoek zijn geïsoleerd)

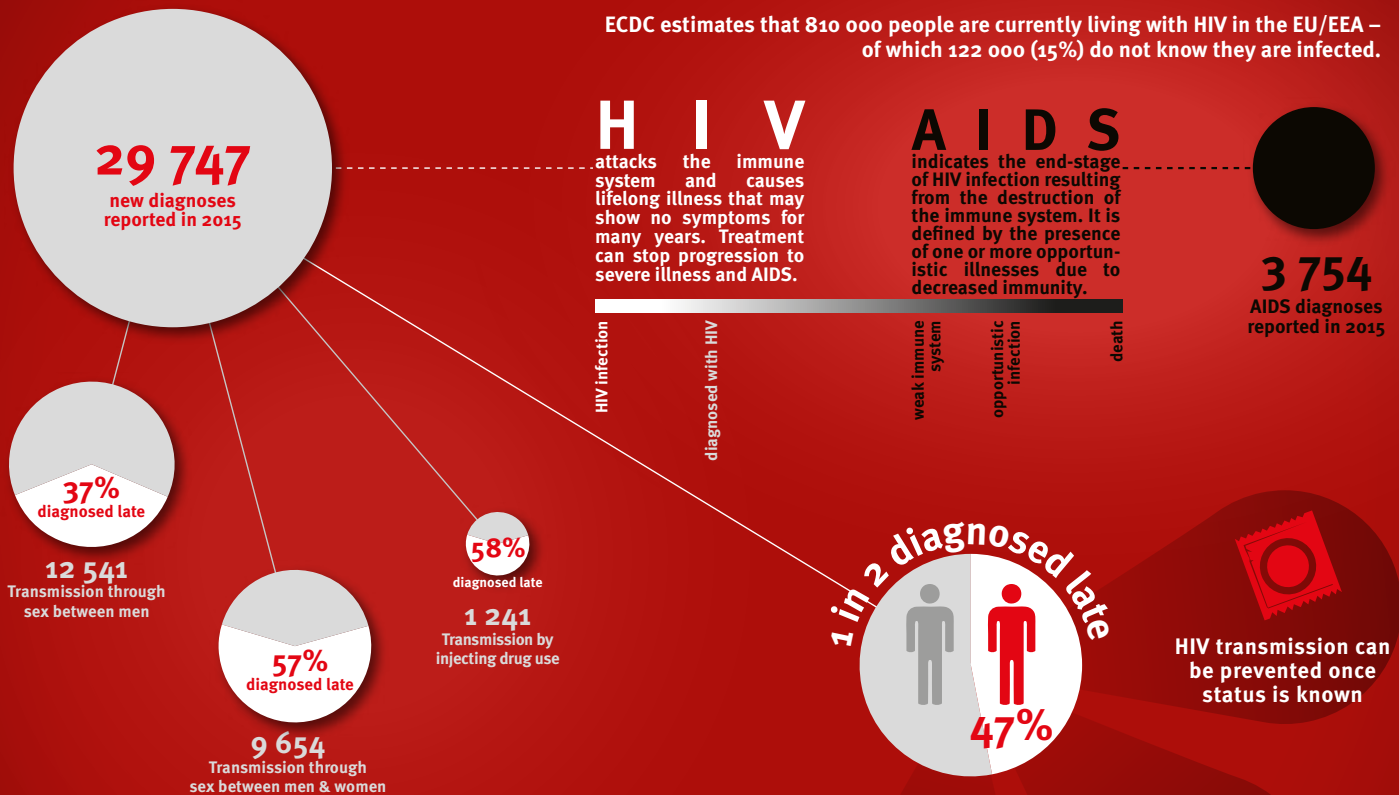
- De omvang van de cirkel geeft aan hoeveel isolaten een overeenkomstig genomisch profiel hebben.
- Cirkels met een 'halo' wijzen op een grensoverschrijdende uitbraak.
- De lengte en de dikte van de lijnen geven het aantal verschillen tussen de genomische profielen aan.
- Er zijn willekeurig kleuren toegewezen om de oorsprong van de isolaten te tonen; in dit voorbeeld staat de kleur paars voor 'land 3'.

HIV and AIDS in Europe

HIV infection remains of major public health importance in the European Union and European Economic Area (EU/EEA) as the HIV epidemic persists largely unchanged with annually around 30 000 newly reported diagnoses.

ECDC estimates that 810 000 people are currently living with HIV in the EU/EEA – of which 122 000 (15%) do not know they are infected.

Test & protect!

Early diagnosis helps to prevent further transmission and lowers the risk of severe health complications.

Find an HIV test centre: bit.ly/EuropeanTestFinder

Follow us on twitter: @ECDC_HIVAIDS

There is no cure for HIV: early diagnosis allows access to lifesaving treatment

Early diagnosis prolongs a healthy life and reduces healthcare costs

HIV transmission can be prevented once status is known

Het HSH-programma: hiv, seksueel overdraagbare infecties en virale hepatitis

In maart 2016 zijn de netwerken voor het humaan immunodeficiëntievirus (hiv) en seksueel overdraagbare infecties (STI) in Bratislava bijeengekomen voor een gezamenlijke vergadering met het Regionaal Bureau voor Europa van de WHO om te spreken over betere ziektebewaking en beste praktijken in Europa.

Het ECDC heeft zijn nieuwe hulpmiddel gepresenteerd, dat gebruik maakt van surveillancedata voor het ramen van verschillende parameters, zoals het aantal mensen met hiv, het jaarlijks aantal nieuwe infecties, de tijd die gemiddeld verstrijkt tussen infectie en diagnose en het aantal mensen dat behandeld moet worden. In een paper, dat gebaseerd is op gegevens uit alle lidstaten van de EU, schatte het ECDC het aantal mensen met hiv op 810 000, waarbij één op de zeven personen zich er niet van bewust is dat hij/zij seropositief is.

Het ECDC blijft de surveillance van hiv, seksueel overdraagbare infecties en virale hepatitis op EU-niveau coördineren. Het uitgebreide jaarverslag over de surveillance van hiv/aids in Europa, dat samen met het Regionaal Bureau voor Europa van de WHO was opgesteld, werd op 1 december op Wereldaidsdag gepubliceerd.

Gonorrhoe wordt steeds resistenter voor behandelingen met antibiotica. In een verslag van het ECDC over de actieve surveillance van de antimicrobiële resistentie van gonokokken wordt deze trend bevestigd.

Het ECDC heeft twee surveillance-jaarverslagen over hepatitis B en hepatitis C gepubliceerd. In 2016 waren de meeste werkzaamheden op dit gebied gericht op het verkennen van alternatieve gegevensbronnen om de belasting van hepatitis te kunnen beschrijven, bv. door een protocol te ontwikkelen voor de seroprevalentie van hepatitis C in Europa.

Er is een bijeenkomst van deskundigen georganiseerd die spraken over mogelijkheden voor de surveillance van resistentie tegen hiv-medicijnen. In 2017 zal een eerste voorstel worden gepubliceerd.

Deskundigen van het ECDC hebben een bijdrage geleverd aan een onderzoek naar de determinanten van infecties onder sekswerkers, dat gepubliceerd is in *The Lancet HIV*. In het onderzoek wordt bewijs geleverd voor het negatieve effect van criminalisering en restrictieve wetgeving op het bestrijden van de verspreiding van hiv onder sekswerkers.

Het ECDC ging door met het monitoren van de uitvoering van de *Verklaring van Dublin betreffende de bestrijding van hiv/aids in Europa en Centraal-Azië* uit 2004. In het kader van deze werkzaamheden heeft het Centrum een verslag en een samenvatting van het beschikbare bewijs over profylaxe vóór blootstelling gepubliceerd ten behoeve van de preventie van hiv in Europa.

Naar aanleiding van verzoeken om technische ondersteuning heeft het ECDC nationale bezoeken aan Kroatië, Bulgarije en Malta georganiseerd.

Het ECDC heeft samengewerkt met de Europese vereniging voor leveronderzoek (EASL) en de Internationale Unie voor de bestrijding van seksueel overdraagbare infecties (IUSTI) aan twee memoranda van overeenstemming, die het mogelijk maken om in de toekomst gezamenlijke projecten te open te zetten.

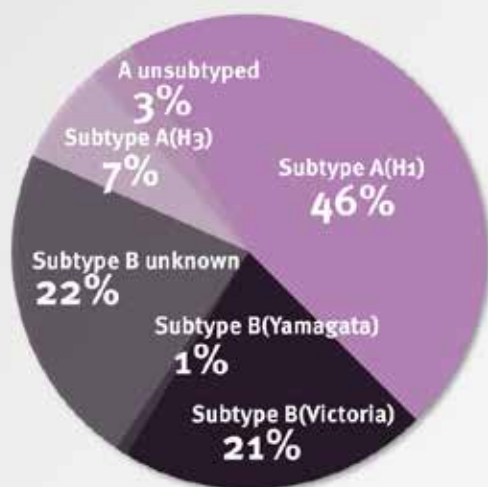
Links: Hiv/aids, infographic van het ECDC

Influenza in Europe

Season 2015–2016

Circulating viruses

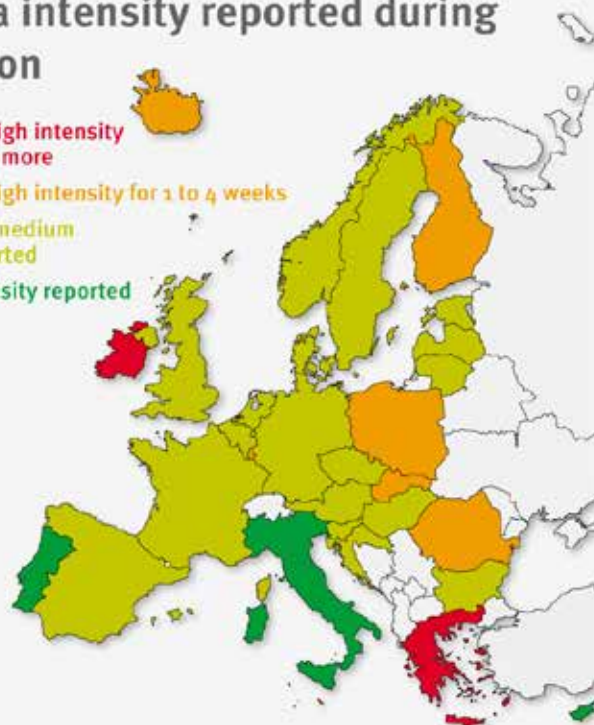
Only sentinel specimens are included

Influenza intensity reported during the season

- High or very high intensity for 5 weeks or more
- High or very high intensity for 1 to 4 weeks
- Only low and medium intensity reported
- Only low intensity reported

- Cyprus
- Luxemburg
- Malta

Influenza trend

Lab test results from sentinel specimens, by week

Het IRV-programma: influenzavirussen en andere respiratoire virussen

De gezamenlijke surveillance van influenza door het ECDC en het Regionaal Bureau voor Europa van de WHO werd voortgezet. Op dit gebied worden vele activiteiten ontplooid, waaronder de publicatie van een wekelijks influenza-bulletin voor Europa tijdens het influenzaseizoen (www.flunews-europe.org).

Op basis van onderzoek van het Venice-netwerk heeft het Centrum een verslag gepubliceerd over dekkingspercentages en aanbevelingen inzake vaccinatie tegen seizoensinfluenza in de lidstaten van de EU.

Andere activiteiten op dit gebied waren onder andere de surveillance van respiratoire syncytiële virussen, een schatting van de ziektebelasting die aan influenza kan worden toegeschreven, een beoordeling van de ernst van pandemische influenza en ondersteuning van het proces voor de selectie van vaccinstammen van de WHO.

Zoönotische-influenzavirussen en andere opkomende respiratoire virussen worden via EPIS gemonitord. Het ECDC beoordeelt regelmatig het risico van deze virussen voor de volksgezondheid, vooral wanneer ongebruikelijke of onverwachte besmettingsgevallen worden gemeld. In 2016 heeft het ECDC zes risicobeoordelingen van respiratoire virussen uitgevoerd, bv. van seizoensinfluenza, hoogpathogene aviaire influenza (A/H5N8) en het enterovirus.

Het ECDC heeft een workshop georganiseerd waarin werd uitgelegd op welke manier er een hogere graad van vaccinatie tegen influenza onder gezondheidswerkers bereikt kan worden. Het Centrum heeft een elektronische leermodule over dit onderwerp gelanceerd, hoofdzakelijk gericht op volksgezondheidswerkers en -managers, en aanvullend materiaal ter beschikking gesteld, zoals flyers, posters en brochures voor gezondheidswerkers.

De financiering van het externe I-MOVE-netwerk is voortgezet. I-MOVE maakt schattingen van de effectiviteit van seizoensinfluenzavaccins. Het ECDC financierde in 2016 verscheidene transnationale studies naar de effectiviteit van seizoensinfluenzavaccins in Europa.

Bovendien heeft het een openbare raadpleging geïnitieerd om deskundig advies in te winnen over de voordelen van neuramidase-remmers voor de preventie en behandeling van influenza. De feedback uit deze raadpleging zal worden verwerkt in een empirisch onderbouwd deskundigenonderzoek, dat volgens de planning in juni 2017 wordt gepubliceerd.

De ondersteuning van het Europees netwerk voor influenza-bewaking (EISN) en het Europese netwerk van referentielaboratoria voor humane influenza (ERLI-NET) is voortgezet.

In november is een nationaal bezoek aan IJsland georganiseerd om het bijgewerkte plan voor paraatheid bij pandemieën te evalueren.

Links: Overzicht van seizoensinfluenza, infographic van het ECDC

Het TB-programma: tuberculose

Tuberculose is een belangrijke oorzaak van ziekte en overlijden in Europa. De ziektebelasting is onevenredig verdeeld tussen bevolkingsgroepen en varieert wat betreft geslacht en sociale en economische status.

Om deze boodschap te benadrukken heeft het ECDC een speciaal ontwikkeld richtsnoer gepubliceerd over het onder controle houden van tuberculose in kwetsbare en moeilijk bereikbare groepen, samen met een beleidsbriefing over hetzelfde onderwerp. Daarnaast hebben drie casestudy's, gepubliceerd als voorbeelden van maatregelen om tuberculose in kwetsbare groepen onder controle te houden, erop gewezen dat het ECDC zich blijft richten op de uitroeiing van tuberculose in Europa.

Het gezamenlijke jaarverslag van het ECDC en WHO Europa *Tuberculosis surveillance and monitoring in Europe* is op 24 maart gepresenteerd ter gelegenheid van Wereldtuberculosedag.

In 2016 hebben tuberculosedeskundigen van het ECDC het eerste verslag over de moleculaire surveillance van multiresistente tuberculose gepresenteerd en een handboek gepubliceerd voor EU-laboratoria die betrokken zijn bij de diagnose van tuberculose.

In vijf landen die van de WHO een hoge prioriteit hebben gekregen, zijn uitwisselingen en trainingen plaats blijven vinden: Bulgarije, Estland, Letland, Litouwen en Roemenië.

Epidemiologen van het ECDC hebben elf op intercollegiale toetsingen gebaseerde wetenschappelijke artikelen gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften. Daarin wordt onder andere ingegaan op de analyse van de surveillancedata van

*Alle foto's uit ECDC-casestudy's over maatregelen om tuberculose in kwetsbare groepen onder controle te houden.
Boven: Gezondheidswerker en dakloze tuberculosepatiënt in Parijs
Linksonder: 'Zorg dat je de bus naar een betere gezondheid niet mist' – tuberculosebusje in Londen
Rechtsonder: Tuberculosepatiënt in een Romagemeenschap, Slowakije*

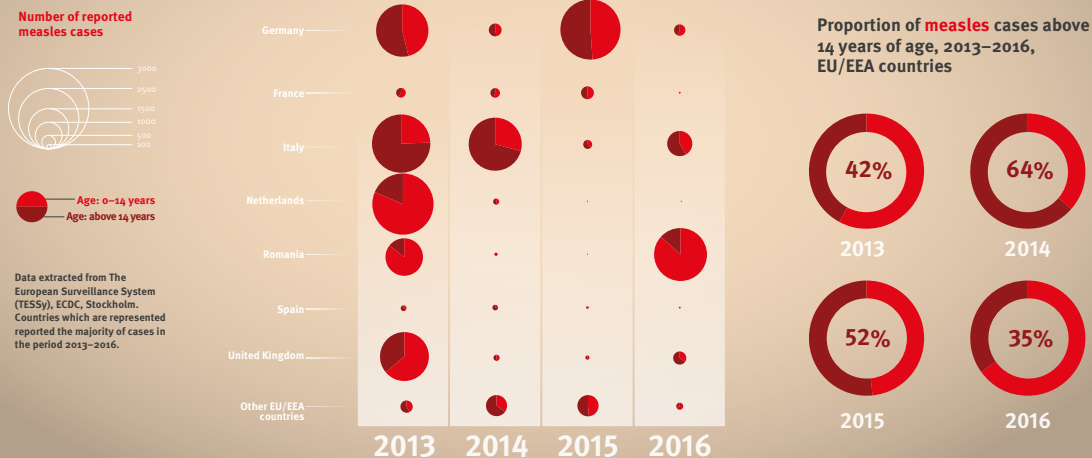
tuberculose, externe kwaliteitsbeoordelingen in verband met tuberculose en resistentie tegen medicijnen in de EU en de resultaten van verschillende projecten van het ECDC.

Het TB-jaarverslag is een gezamenlijke publicatie van het ECDC en het Regionaal Bureau voor Europa van de WHO

Measles affects all age groups

Measles is an acute, highly contagious disease capable of creating epidemics. It can be contracted at any age. **Infants and children** are often believed to be the only age groups affected by measles, but the disease also spreads among **teenagers and adults**. Vaccination is the best way to protect yourself and others against measles, regardless of age.

SURVEILLANCE REPORT

Measles and rubella monitoring

July 2016

Disease surveillance data: 1 July 2015 – 30 June 2016

Main developments

The ECDC measles and rubella monitoring report is published twice a year. The January issue reports on the previous calendar year, while the summer issue (July) focuses on the most recent measles and rubella season and presents the data collected over the past 12 months. Visualised measles and rubella data are available online through the [measles](#) [1] and [rubella](#) [2] pages of the ECDC Surveillance Atlas (updated monthly). In addition, ECDC produces monthly high-resolution measles [maps](#) [3].

Measles

- Between 1 July 2015 and 30 June 2016, 1 818 cases of measles were reported by 30 EU/EEA countries. Twenty-six countries reported consistently throughout this 12-month period.
- Italy accounted for 31% of all cases reported during this period.
- Measles is targeted for elimination in Europe. The measles notification rate was below the elimination target (one case per million population) in 19 of the 30 reporting countries. Eight of these 19 countries reported zero cases. Eleven reporting countries had a notification rate above this indicator, with Lithuania reporting the highest rate (16.8 cases per million population).
- The diagnosis of measles was confirmed by positive laboratory results (serology, virus detection or isolation) in 94% of all cases.

Het VPD-programma: door vaccinatie te voorkomen ziekten

Ter gelegenheid van de Europese Immunisatieweek 2016 heeft het ECDC twee richtsnoeren gepubliceerd: een bijgewerkte versie van 'Let's talk about protection' (over immunisatie bij kinderen) en 'Let's talk about hesitancy' (over terughoudendheid op het gebied van vaccinatie). Tot nu toe hebben zeven landen deze documenten aangepast voor nationaal gebruik. In Oostenrijk, Italië en Griekenland zijn gelocaliseerde versies van deze documenten gepubliceerd.

De dramatische daling van de dekkingsgraad van vaccinatie tegen het humaan papillomavirus (HPV) in sommige lidstaten heeft het ECDC ertoe bewogen te onderzoeken waar deze terughoudendheid op het gebied van HPV-vaccinatie vandaan komt en iets te doen aan bedenkingen met betrekking tot de veiligheid van dit soort vaccins. Als eerste stap zijn het ECDC en de internationale raad voor de preventie en bestrijding van HPV begonnen om terughoudendheid op het gebied van de HPV-vaccinatie te volgen op sociale media.

Het ECDC heeft een workshop georganiseerd rond het thema 'Finding the balance in lifelong vaccination' (De balans vinden in levenslang vaccineren) en is een project gestart over de waargenomen belasting van door vaccinatie te voorkomen ziekten bij ouderen. In het kader van dit project worden gegevens verzameld over de belasting van door vaccinatie te voorkomen ziekten bij volwassenen om beleidsmakers te voorzien van informatie over de manier waarop vaccinatieprogramma's verbeterd kunnen worden en aan te geven of een levenslange immunisatiestrategie meer bescherming biedt in Europa.

In 2016 heeft het ECDC de systemen voor actieve surveillance van kinkhoest en invasieve pneumokokkenziekte (IPD) bijgewerkt. De surveillance wordt uitgevoerd via ziekenhuisnetwerken waarbij laboratoriumdeskundigen, epidemiologen en klinici gezamenlijk werken aan het zo snel mogelijk opsporen en diagnosticeren van kinkhoest en gevallen van IPD. Deze

actieve surveillance is bedoeld om het effect en de doeltreffendheid van vaccinaties te volgen en te controleren of er sprake is van antimicrobiële resistentie en vervanging van een serotype.

Het ECDC heeft onderzoek gedaan naar een tekort aan kinkhoestvaccins en de bevindingen van dit onderzoek gepubliceerd in een Rapid Risk Assessment (snelle risicobeoordeling).

Naar aanleiding van een toename van het aantal gevallen van difterie in de EU/EER (70 gevallen in 2015 ten opzichte van 14 gevallen in 2010) heeft het ECDC een snelle risicobeoordeling over een geval van difterie met dodelijke afloop in België gepubliceerd en de beschikbaarheid van tegengif voor difterie in Europa geëvalueerd.

Het ECDC heeft een actieplan ontwikkeld ter begeleiding van activiteiten voor de uitroeiing van polio en ter ondersteuning van een polio-vrij Europa. Het actieplan richt zich voornamelijk op het indammen van polio (bv. identificeren van faciliteiten die essentieel voor het poliovirus zijn en vernietigen van alle resterende polio-type-2-virussen die in laboratoria zijn opgeslagen).

In 2016 werd een *Europese Vaccinatieagenda* werd 234 000 keer bezocht (54 000 unieke bezoekers) en bleef daarmee een van de meest bezochte functies op het webportaal van het ECDC,

*Boven: Mazelen treffen alle leeftijdsgroepen, infographic van het ECDC
Linksonder: De nieuwe 2016-editie van Let's talk about protection
Rechtsonder: Monitoringverslag mazelen en rodehond van het ECDC*

Linksboven: "En de Europese Gezondheidsprijs gaat naar..." ECDC-directeur Andrea Ammon en communicatiedeskundige Giovanni Macarella op het Europees Gezondheidsforum in Gastein, Oostenrijk.
 Middenboven: Certificaat van de toekenning van de Europese Gezondheidsprijs 2016
 Rechtsboven: Ook beschikbaar als gedrukt exemplaar: ECDC-verslagen
 Middenrechts: EPIET-bursalen, Spetses, Griekenland
 Beneden: Paneldiscussie, Europese Antibioticadag 2016

Communicatie en training: verspreiden van nieuws, doorgeven van kennis

De integratie van risicocommunicatie en nationale paraatheidsplanning is formeel vastgelegd in de nieuwe communicatiestrategie van het ECDC. Deze nieuwe strategie zal de basis vormen voor de communicatieactiviteiten van het ECDC in de komende jaren.

Het ECDC publiceerde in 2016 in totaal 158 verslagen, waaronder 38 snelle risicobeoordelingen en 69 surveillanceverslagen.

De aanwezigheid van het Centrum op sociale media is in 2016 aanzienlijk toegenomen, mede dankzij de grote belangstelling voor de communicatie van het ECDC over het zikavirus.

In 2016 bestond *Eurosurveillance* 20 jaar en ter gelegenheid daarvan werd er een wetenschappelijk seminar georganiseerd. In 2016 heeft het tijdschrift 864 artikelen aangeboden gekregen; 234 daarvan zijn gepubliceerd, hetgeen neerkomt op een aanvaardingspercentage van 20%. De 'impact factor' van het tijdschrift is in 2016 gestegen naar 5,98 en daarmee is *Eurosurveillance* terechtgekomen in de top tien van tijdschriften voor infectieziekten met de grootste invloed.

EPIET en het partnerprogramma EUPHEM zijn geïntegreerd in één programma, het 'ECDC Fellowship Programme'. Dit beursprogramma omvat twee richtingen (epidemiologie en medische microbiologie), maar beide richtingen gaan gebruikmaken van een gezamenlijk logistiek en organisatorisch kader.

Het tweejarig leerplan legt duidelijk de nadruk op opdrachten voor Europese zorginstellingen, waar de onderzoekers volledig in het dagelijkse reilen en zeilen van de gezondheidszorg worden opgenomen.

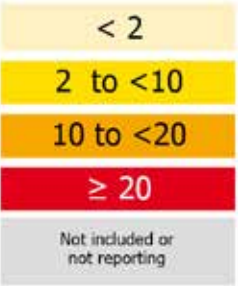
In 2016 is een groep van 28 onderzoekers geworven en zijn 36 onderzoekers afgestudeerd. Aan het einde van het jaar waren er 76 onderzoekers ingeschreven (Cohort 2015 en Cohort 2016 gecombineerd). In het kader van het programma werden 29 bezoeken aan opleidingslocaties gebracht, is een introductie cursus verzorgd en zijn zeven trainingsmodules georganiseerd. Alle onderzoekers hebben deelgenomen aan veldonderzoek.

In maart 2016 heeft het ECDC een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met ASPHER, de vereniging van volksgezondheidsscholen in de Europese regio. ASPHER vertegenwoordigt meer dan 100 volksgezondheidsscholen in Europa.

Er is een enquête onder ASPHER-scholen gehouden om na te gaan of er op het gebied van overdraagbare ziekten gebieden van gemeenschappelijk belang bestaan. Op basis van deze enquête zullen de leerplannen in 2017 eerst in kaart worden gebracht en zal er een uitgebreid netwerk van scholen worden gevormd, die een aantal gezamenlijke activiteiten gaan ondernemen, zoals de uitwisseling van faculteitsmedewerkers en de ontwikkeling van competenties.

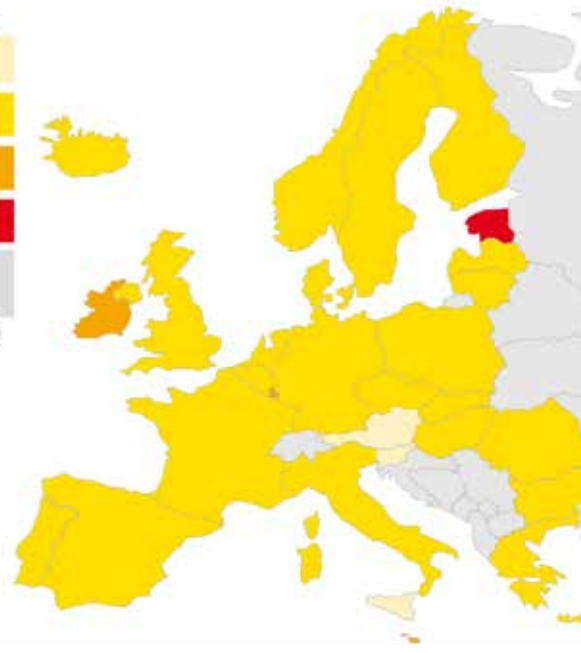

Rate per 100 000 population

EU/EEA rate 5.9 per 100 000*

Non-visible countries
Liechtenstein
Luxembourg
Malta

Waakzaamheid: alert op ziekten

epidemiologische informatie en respons:

Sinds de oprichting van het Centrum vormen surveillance en controle van ziekten de kern van het mandaat van het ECDC. Het Centrum beschouwt ziektepreventie als een contextuele, geenszins als een geïsoleerde discipline: alleen in combinatie met andere volksgezondheidsfuncties, zoals wetenschappelijk advies, paraatheid, respons, training en gezondheidscommunicatie, kan het Centrum zijn volledige potentieel benutten en een leidende rol spelen bij de bescherming van de volksgezondheid in Europa.

Uit het aantal snelle risicobeoordelingen dat het ECDC in 2016 heeft gepubliceerd, blijkt dat het ECDC in staat is om snel op epidemiologische dreigingen te reageren: de 38 gepubliceerde beoordelingen van het ECDC bevatten waardevolle achtergrondinformatie en beknopte dreigingsanalyses. Daarnaast heeft het ECDC 45 *epidemiologische updates* op

zijn website gepubliceerd, waarvan er 39 betrekking hadden op het zikavirus.

Het ECDC heeft een begin gemaakt met het herzien van de methodologie en procedures van de snelle risicobeoordelingen om de consistentie van de methoden te verbeteren en de betrokkenheid van lidstaten en internationale agentschappen te waarborgen.

In samenwerking met de WHO en de Centra voor de beheersing en preventie van ziekten (Centers for Disease Control and Prevention) in de Verenigde Staten zijn de landenclassificaties voor het zikavirus geëvalueerd en bijgewerkt. Op basis hiervan zijn risicokaarten geproduceerd en is reisadvies verstrekt.

Linksboven: Zikavirus, model uit 3D-printer

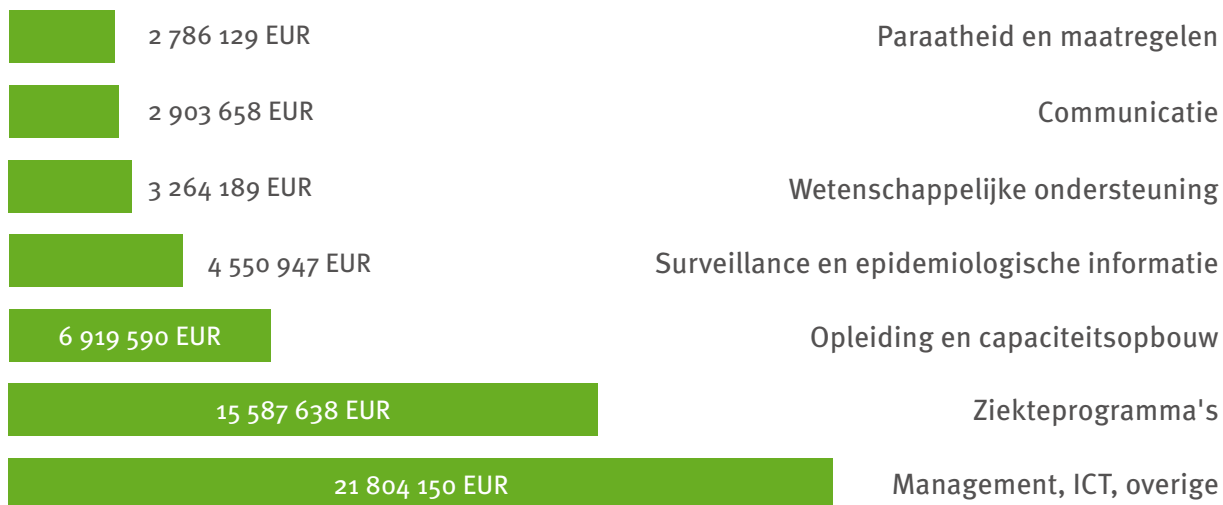
Middenboven: Wetenschappers Josep Jansa en Ettore Severi van het ECDC sluiten zich aan bij het European Medical Corps voor een missie naar Angola.

Rechtsboven: hiv-incidentiekaart

Linksmidden: foto van het personeel van het ECDC

Beneden: Discussie tijdens dagelijkse rondetafelvergadering van het ECDC

Begroting van het ECDC voor 2016

Totaal kernbudget 58,36 miljoen EUR

Op 23 mei 2016 heeft de EU-Begrotingscommissie de financiering voor het nieuwe hoofdkantoor van het ECDC goedgekeurd.

Na meer dan tien jaar verlaat het ECDC zijn oude gebouw en verhuist het naar de wijk Frösunda, 2,5 kilometer ten noorden van de huidige locatie en 5 kilometer ten noorden van het centrum van Stockholm.

De voorbereidingen voor de verhuizing zijn eind 2016 van start gegaan, waarbij het grootste gedeelte van de planning in 2017 plaats heeft gevonden.

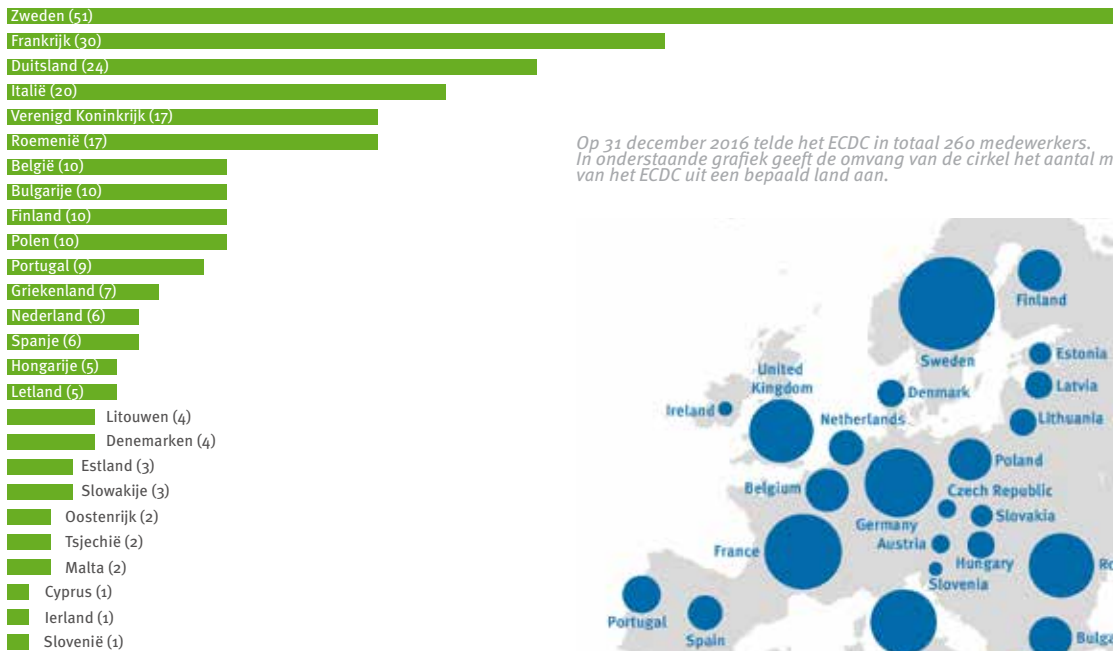
De daadwerkelijke verhuizing zal in het voorjaar van 2018 plaatsvinden.

Tomtebodaskolan, een oud schoolgebouw dat in 1888 is gebouwd, is verbouwd om als hoofdkantoor van het ECDC te kunnen dienen en zal begin 2018 zijn ontruimd.

Het ECDC in cijfers

Samenstelling van het personeel van het ECDC, onderverdeeld naar nationaliteit

Op 31 december 2016 telde het ECDC in totaal 260 medewerkers. In onderstaande grafiek geeft de omvang van de cirkel het aantal medewerkers van het ECDC uit een bepaald land aan.

**Europees Centrum voor
ziektepreventie en -bestrijding (ECDC)**

Postadres:

Granits väg 8, SE-171 65 Solna, Zweden

Bezoekadres:

Tomtebodavägen 11A, 171 65 Solna, Zweden

Tel. +46 858601000

Fax +46 858601001

<http://www.ecdc.europa.eu>

Een agentschap van de Europese Unie

<http://www.europa.eu>

■ Publications Office